

**Fru Gram's fortælling
Om
KAVALERBOLIGERNE
I
Hørsholm
Marts 1977**

Marts 1977

**Causerie over Kavalerboligens beboere gennem ca 100 år
Af Karen Gram (f. Bay-Schmith)**

For ca. 100 år siden var der kun tre lejligheder i Kavalerboligerne.
I den sydligste ende boede forstråd Schäffer (1792 – 8/2 1865)
I den mellemste og fornemste (general) Lytzen (*1811, T 4/2 1873)
Og i den nordligste maleren Holger Jerichau (1861-1900).

Først en overfladisk fællesbeskrivelse:

I kældrene var de store køkkener – forrådsrum – brændselsrum – vaskekældre – kuskekamre – folkestuer – osv. – og dernede boede alle rotterne (selvfølgelig var der da også rotter ovenpå, men de havde deres ”familieliv” i kældrene). Så sent som i 1927, da vi flyttede ind i nr. 23, var der stadig en masse rotter – men jeg var vant til rotter fra min i Nyboder; så så det generede mig egentlig ikke-det var jo bare at tage sine forholdsregler !

Stueetagen var jo den fornemme – højt til loftet, store værelser med paneler og brændeovne – herskabeligt!

Oven over stueetagen var der lavt til loftet – tyndere mure – og her var børneværelser og ”domestikafdeling”.

Men loftsetagen – det var endnu da vi flyttede ind, en oplevelse. At stå i den søndre ende og se ned gennem det høje åbne loftsrum med de skønne svære bjælker – det var monumentalt! Og gik man så hen gennem loftet, fik man en virkelig sjov tur. Hver familie havde sin gulvplads til udrangerede ting og sager. En enkelt havde slået en kridtstreg udenom sit gods, men ellers var det bare et stort loppemarked – let præget af ejerfamilierne.

Gik man helt ud til den nordre ende, kom man til et lille primitivt indrettet værelse – der var lidt møbler, en lillebitte kakkelovn og et talerør, der gik ned i Jerichaus lejlighed. (Jeg har selv prøvet det, det fungerede aldeles fortrinligt). Der var også en klokke, som men en snor var i forbindelse med en klokke nedenunder. Det var Lisbeths atelier!

Nu vil jeg fortælle om beboerne i den sydlige lejlighed !:

Efter forstråd Schäffer (han ligger begravet i Folehave Skov) – kom gartner Nielsen (med den store planteskole). Han havde mange elever og deres ”vaskerum” lå lige indenfor den sydlige ”gård dør” de må have sjasket meget med deres blikvandfade i de

trebenede stativer, for mange år efter var der stadig fugtigt og råt i den lange smalle gavlstue.

Efter gartner Nielsen kom dommer Boesen til at bebo den sydlige lejlighed, som efter hans død var alt for stor for enken – men det ordnede sig. Fru Boesen havde en slægtning: Hilleborg Holm, født Schaumburg-Müller og gift med Oscar Holm – sønnesøn af Jacob Holm ”Jacob Holm & Sønner”.

Selvfølger skulle Oscar, tilligemed alle de andre fætre, ind i firmaet. Uddannelse, udover lidt rejser, behøvedes ikke, det hale gik jo af sig selv – ja – men det går alligevel ikke at drive et stort omfattende firma uden selv at gøre en indsats – og en dag skete det: den store fallit – Oscar og alle fætrene mistede alt. ”Trepilelågen” ved Dyrehaven, kareten med kusk i livré på bukken – alt, alt borte. Oscar og Hille blev hvidhårede på én uge. Tre dejlige, men forvænte børn havde de. Da var det, at ”tante Ulla Boesen” trådte til. Hun delte sin store lejlighed. Hun indrettede en selvstændig lille lejlighed med ”gårdøren” som egen indgang. Så havde familien Holm dog ”tag over hovedet”. Oscar ”nedsatte” sig som billedskærer. Han lånte staldkarlens værelse i nordenden af de store stalde, som nu var tomme, efter at militæret var flyttet bort. Der var ingen varme, den havde hestene jo leveret og der var mørkt og trist. Vinduet sad så højt oppe. Men han havde talent og efterhånden blev han også dygtig rent teknisk. Han lavede mange smukke ting, men det var svært at sælge det.

Hille broderede, det havde hun altid gjort og det var meget, meget nøjagtigt og fint men det var svært at få det solgt.

Deres glæde og stolthed var børnene – tre pragtfulde børn.

Uddannelse kunne der jo ikke blive meget af, men de klarede sig fint alle tre. De har et meget smukt familiesammenhold.

Nå, nu da børnene var fra hånden og gigten længe havde plaget dem (den rå lejlighed) flyttede de i alderdomshjem.

Nu var lejligheden blevet en selvstændig lejlighed og den blev lejet ud til lærer og kordegn L. Krogen. Han havde en fantastisk, en strålende kone, men meget besværlig for ham. Han averterede i de stedlige aviser, at det var på egen risiko at give hans kone kredit. Men få år efter døde hun og han var da så ødelagt af gift, at han lejede lejligheden ud til en politibetjent mod at blive passet og plejet. Efter Krogens død forsvandt også politibetjenten og lejligheden blev lejet ud til konservator Henning Scheel, da han ved sin afgang fra Jagtmuseet måtte fraflytte sin embedsbolig i nr. 21. Da Scheel flyttede ind blev der indlagt centralvarme, som endelig ”fik bugt” med fugtigheden.

Jeg vil nu fortælle om fru Boesen. Hun var et af de sødeste og fineste mennesker, jeg har kendt. Hun var en præstedatter og alle gode egenskaber boede i hende og dikterede al hendes færd. Hun var rørende sød mod os (ja vi var flyttet ind i halvdelen af hendes lejlighed som lejere, men det kommer senere, hun var som en mor for os og hun lærte mig meget nyttigt og praktisk i de daglige.

”En lille oplevelse”

En dag fik min mand og jeg at vide, at vi havde fælles femte tipoldefar – nemlig rektor ved Ribe Kathedralskole Chr. Friis. Straks løb jeg op og fortalte fru Boesen det og tænkt, hun var født Friis og rektor Friis i Ribe var hendes fjerde tipoldefar.

En lille episode, som viser hendes moderlige godhed:

Det var mens Hørsholm i fem år var garnisonsby for en eskadron husarer. De kom til byen 15. januar 1915 og blev indkvarteret hos borgerne. Hestene selvfølgelig hvor nu Jagt og Skovbrugsmuseet er i staldene.

Fru Boesen havde den unge løjtnant Brüel (senere skovrider, kammerherre Brüel) i indkvartering. Når Brüel om eftermiddagen kom hjem fra manøvre, stod der på hans værelse en svingende portion havregrød med et glas fløde til, og når han havde spist det – som belønning – en stor napoleonskage. Brüel hørte, som de kan tænke dem, til de små spinkle med meget ringe appetit, men hans oppasser blev tyk og fed.

Men – altså – fru Boesen delte sin lejlighed da var det at min mand (senere statsskovrider Alfred Gram (1897 – 1967)) og jeg var de heldige, som fik lov at få den ene halvdel, som lejere hos Fru Boesen.

Efter fru Boesens død (hun døde ved det britiske fejlbombardement 21/ 1945 af den franske skole i Frederiksberg Alle) lejede vi vores + fru Boesens. Min mor flyttede ud i fru Boesens lejlighed hos os.

En pudsigt oplevelse.

Det ringede på døren. Jeg lukkede op - en fremmed herre stod udenfor: ”Mit navn er Harald Høgsbro, jeg er ansat hos overretssagfører Manicus-Hansen, jeg vil spørge, om jeg kan leje et værelse hos Dem”. - ”Vi har da ingen værelse til leje”. – ”Nej, men jeg tænkte (og med en stor rund håndbevægelse), at her måtte da nok være et værelse , jeg kan leje” – Min mand kom ud – vi gik alle ind i stuen – og – da han gik - havde han lejet to værelser og løfte om fuld kost! Vi troede jo, han ville tage hjem til sin kone og sine to små drenge i weekends – men det gjorde han ikke! Han var her også i julen. For iøvrigt – da vi efter Jessie Hansens død – søgte og fik hendes lejlighed – søgte og fik Harald Høgsbro vores hele lejlighed nr. 23 og hans kone og to drenge kom ud til ham.

Et par år efter blev han dog rigtig skilt fra sin kone og kort efter gift med en henrivende sød kone, der ret hurtigt fik tvillinger (hvorpå familien blev dobbelt forarget). Imidlertid sprang han fra sagførervirksomheden (han kunne ikke udholde inkassovirksomhed) og begyndte at sælge gummivogne til landmænd (men han slap for incasso) – og så flyttede han.

Efter at min mor var flyttet i ”Caritas” på grund af gigt, blev hendes lejlighed selvstændig og den blev udlejet til sekretær i Højesteret, komponisten Jørgen Bentzon. Hans enke bor der endnu.

I Høgsbro’s fraflyttede lejlighed, har der boet forskellige lejere: en gross Jørgensen – fru Schou – men så kom igen en dommer - Mørck. Jeg kendte ham ikke, men husker ham som en høj alvorlig herre, der skred af sted på en høj og stejl cykel med mappen under armen. Efter dommer Mørcks død kom dommer Künzen (lejligheden var blevet embedsbolig under (tror jeg) justitsministeriet). Nu 1977 bor dommer Jepsen her.

Så skal vi se på den store fornemme lejlighed i nr. 21:

Det var som sagt general Lytzen, der beboede den, mens der var garnison i Hørsholm men da militæret forflyttedes fra Hørsholm og generalen døde, flyttede hans enke og to døtre ind i en del af Jerichaus store lejlighed.

Generallejligheden blev lejet ud til frøken Jessie Hansen (af ”de adelige Hansens”, der senere tog navnet ”Grut”). Jessie Hansen var et hjertensgodt menneske. Hendes katte havde fornemme navne som ”Gyldenstjerne” og ”Løvehjerte”, de sov i silkesenge med mange sløjfer om. En dag kom en mand trækkende med et gammelt øg i alleen Jessie ”Hvor skal De hen med hesten, min gode mand” – ”Til slagteren” – ”Nej så vil jeg købe den, så den kan få det godt på sine gamle dage”. Det blev en dyr hest

Hvis et barn blev døbt ”Jessie”, kom der en bankbog med et pænt beløb til barnet. Der er mange der hedder Jessie herude.

Hun satte sin mand meget højt. Hun rådspurgte sig altid med ham angående vine og tobak til hendes årlige store middag - og havde ham altid til bords.

Hun spurgte os engang i fuldt alvor om hun måtte adoptere vores to-årige søn Carl Christian – selvfølgelig skulle han blive boende hos os, men bære hendes navn som mellemnavn og arve hende. Vi takkede, men afslog!

Hvert år havde hun et lille juletræ i en urtepotte. Når julen så var ovre, gik hun ned i haven med gartneren – udpegede et sted – og sagde ”Jørgensen, vil De plante træet dér” – med det resultat, at da vi flyttede ind (1934) i Jessie Hansens lejlighed efter hendes død, var der fyrretyve rødgraner i fyrretyve forskellige aldre spredt over hele haven.

Efter Jessie Hansens død flyttede vi altså ind i den skønne endnu udelte lejlighed. Der var 12 værelser, og vi fyrede i de 8 kakkellovne hver dag – med brænde. Vores have bestod af det, der nu er Paludans, Fru Benzons, Christensens, Hansens og Foltings. Så selvom vi havde to dygtige sønderjyske piger, så kneb det. Men så kom der en dag en tigger (det var almindeligt dengang) han bad om arbejde, han blev i 2½ år så huggede frk Westenholtz ham fra os.

Der var endnu ikke indlagt WC endnu, så vi måtte oppe fra soveværelserne (med små børn) ned over gården og om bag staldhuset. Men vi havde et badekar på løvefødder og en messingkakkellovn, som lavede varmt badevand. Da min mand 1940 blev udnævnt til skovrider på Hørsholm Skovdistrikt fraflyttede vi.

Lejligheden blev delt, haven blev delt

Konservator Henning Scheel fik øverste etage som embedsbolig, da han forestod indretningen af Jagt- og Skovbrugsmuseet, og blev dets leder. Senere, da Scheel var fratrådt og Dr. Paludan blev museumsleder, fik han jo embedsbolig der. Lektor P.C. Nielsen boer i stueetagen.

Nu kommer vi til den, efter min mening, interessanteste del af Kavalerboligen!

Jeg vil straks sige, at det er et stort plus, at denne ende altid har været den fattige!! Aldrig var der råd til forbedringer eller modernisering.

Man var nødt til at beholde den skønne gamle trappeopgang, der i rolig harmoni fører op til 1. sal. – Man har været nødt til at beholde de brede svære pommerske gulvplanker, de høje paneler, de håndsmedede som – de gamle smårudede grønne vinduer – de store tunge trehængslede døre – og ovenpå i Domestikafdelingen de skønne smedjernes ”slå slåen for”. Og de gamle tapeter, som nationalmusset skal have

Og nu tror jeg alt det vil blive bevaret med forståelse fra os

Det var maleren Holger Jerichau, søn af den berømte billedhugger Jens Adolf Jerichau og hans ligeså berømte hustru Elisabeth Baumann Jerichau, der flyttede ind i den nordligste ende af kavalerboligen. Efter mange års rejser i udlandet, mest i Italien, havde han giftet sig (1886) og stiftet familie – nu måtte han slå sig til ro herhjemme. Fattige var de!

Den lejlighed de fik her i kavalerboligen var på 16 værelser + herskabsstald til 10 heste (den store midterlejlighed havde kun til 4 hestestaldspladser). Seletøjskammeret + staldkarlens kammer blev lavet til atelier! men alle de mange værelser --- de delte lejligheden i flere mindre!

I 1900 døde Holger H. Jerichau 39 år gammel. Det må have været svært, også økonomisk, at sidde tilbage med tre små piger og en dreng. Lykkeligvis havde hun megen fornem og velhavende slægt.

Lejligheden blev delt i 3 mindre.

Familien Jerichau beholdt selv den øverste og nordligste i forbindelse med atelieret. Da vi i 1927 flyttede ind i nr. 23 boede den gamle fru Jerichau og to af hendes døtre der. Den ældste datter var blevet gift med en franskmand. Fru Jerichaus søn havde været en god ven af min bror, så Jerichaufamilien var de første, vi besøgte, da vi flyttede til Kavalerboligen.

Jerichauerne var hjertensgode – kærlige - opofrende – dybt religiøse –men det helt dominerende – de var Kunstnere! I sind og sjæl og tanke – Kunstnere! De var den sødeste blanding af iltre børn og indbildte voksne. Deres stærke temperament havde de nok fra deres farmor (tysk-polsk).

Da de to søstre blev alene, hørte det til dagens orden, at de skændtes så huset rystede, og når de var i det humør, lavede de mad i hver sit køkken! Men udadtil var de altid ét!

Der var ingen form for afløb oppe fra dem, jo det var der nu alligevel, der var en stor tragt udvendig på muren under et af vinduerne, den fortsatte i et nedløbsrør der endte i haven. Det var alt der kom den vej, og jeg husker den strenge vinter 1942, da frøs nedløbsrøret til

I mange år havde de ”Bjørn” – en kæmpe stor schæferhund. Den sad med ved bordet med tallerken. Da den var ”farlig”, blev den altid luftet i et forsvarligt ”kotøjr”. Da ”Bjørn” døde, kunne man i lang tid derefter høre Lisbeth gå med det tunge raslende ”kotøjr” fra træ til træ.

En lille beretning:

Det var en tung varm augustaften. Fru Boesens kakkelovn var blevet aldeles fuld af papir. Hun satte en tændstik til – med det resultat, at den fede røg tungt gik op gennem skorstenen, rullede ned ad taget som tykke pølser, for endelig at lægge sig til hvile ned i alléen.

Brandvæsenet blev alarmeret fra ikke mindre end tre forskellige ”Kavalerboligen brænder”. De kom med stor udrykning og folk strømmede til helt fra Strandvejen kom de for at se Kavalerboligerne brænde. Nå, brandvæsenet forsvandt jo hurtigt igen, men det varede længe, inden alléen tømtes.

Da jeg sent om aftenen luftede hunde, så jeg op ad et træ – der stod det berømte maleri af billedhuggeren Jens Adolf Jerichau, malet af Holger Jerichau --- ” for det billede, vores kæreste eie, måtte da ikke blive brændt”.

At besøge Jerichaus var en oplevelse og en tillids erklæring. Det var ikke ret mange, der fik lov at komme inden for. De havde de skønneste gamle møbler, malerier, skulpturer og dejlige minder fra hele Europa, men ind imellem var anbragt forunderlige små bånd og visne buketter – i entreen var der mange årgange juledekorationer.

Jeg oplevede en gang en uforglemmelig fest hos dem. Det var Elisabeth, der blev et rundt tal! Der var dækket et langt meget festligt bord. Vi var mange (og vi var ikke indbudt), og mange smukke taler blev holdt. Så stod hun selv op – til hver af de tilstedeværende havde hun et vers, jeg vil snarere sige en slags neurupin, der nøje karakteriserede netop den gæst! Hun havde ingen manuskript – om hun havde skrevet det i forvejen, jeg ved det ikke, men det kan godt tænkes, at hun lavede dem ”på stående fod”. Da jeg flere måneder efter kom op til hende, stod hele fødselsdagsbordet der endnu – støvet – vissent.

I lejligheden nedenunder boede dyrlæge Grundt, docent ved Landbohøjskolen. Han boede der endnu, da vi flyttede ind, men jeg har aldrig set ham. Efter at hans kones død, blev han ”sær” og lukkede sig inde, isolerede sig. Da han omsider døde, og man åbnede skodderne, hang spindelvævet som fine gardiner fra loft til gulv. Kun var der ”gange” fra sengen til køkkenet og til hoveddøren.

Efter ham flyttede fru Agnete Henry Olsen ind. Hun fik flyttet køkkenet op fra kælderen, og fik installeret wc!

Nu bor jeg her.!

I stueetagen til højre (nr 19) flyttede generalinde Lytzen og hendes døtre ind, da generalen døde og militæret var forflyttet.

Da vi flyttede ind i Kavalerboligen, var generalinden og den ene datter død, kun Elisabeth Lytzen levede. Hun var ivrig og dygtig bridgespiller, og vi fik hurtigt en fast bridgespiller med hende og kammerherre Dons (som boede og eiede det hus kontorchef Friis nu har). Frk. Lytzen var fornem i ordets allerbedste betydning!

Der var en forfinet kurtoisi mellem hende og kammerherren, som var meget charmerende.

Efter Frk. Lytzens død, fik etatsrådinde Dybdal enke efter borgmester, politidirektør Dybdal i København lejligheden. Hun havde et par meget ”højhalsede” døtre – og – ja, hvordan kunne det dog gå til – den ene af dem må altså have mødt ”kejseren” og blevet rent betaget af ham!! Hun flyttede ud til ham i Isterød!! Hvem ”kejseren” var? Han var patriarken i Isterød, med en række flotte sønner der alle ernærede sig med hvad naturen gav dem: krybskytteri, skovtyveri, alm. tyveri, fiskeri, krebs o.s.v. Det var selvstændige friluftsmennesker! I ”skoven” var vi ”venner” med dem, og det hændte at de ringede til min mand og meldte ”den og den” er lige kørt ”der og der” hen med bøsse og sæk.

Det slog aldrig fejl. ”Den og den” var ”der og der” når ”skoven” rykkede ud! De tillod ikke ”uvedkommende” at arbejde i ”deres” skov. (en gang bed de øret af en formastelig ”uvedkommende”). Til gengæld tog de det med meget ”oprejst pande”, når de selv blev taget af ”skoven” med gavntre eller en nyskudt buk under pyntegrøntbunker. Det var spillets regler.

Sådan var ”kejseren” og hans sønner – men – etatsrådindens højhalse datter –

Efter Dybdals (de døde og fraflyttede) kom etatsrådinde Theisen med datteren Else Theisen, som snart blev ene. Hun elskede sin have, og tilbragte al sin tid, når vejret tillod det, i haven.

Helt fra Lytzens tid havde der været en jernvindetrappe fra køkkenet i stuen til soveværelserne ovenpå, men da ”Jagt- og skovbrugsmuseet” opstod, blev der brug for en kustodelejlighed, og da samtidig frk. Theisen ikke havde brug for værelserne ovenpå, blev vindetrappen pillet ned, og der blev lavet en lille lejlighed ovenpå.

Efter Frk. Theisens boede Dr. Bogason (og senere hans enke) i stuelejligheden
Men nu er det Dagmar Worsaae der beboer den !!.

Lejligheden på 1. sal i nr. 19 (tidligere en del af frk. Lytzens lejlighed)

I i den boede

Sigbrit Barth Hvidberg, hele kavalerboligens ”enfant terrible”. Hun var datter af postmester, hotelejer Hvidberg – det vil sige – hun var pokker ikke – hun var datter af Brun på Krogerup; en mere ægte Brun end hende, kan ikke tænkes og jeg kender dem (jeg er selv i familie med dem). Hun kunne komme slentrende ind til mig (vi brugte ikke at låse dørene dengang), sætte sig op på bordet, dingle med benene og grine! Så vidste jeg, at hun havde haft held til at drille en eller anden, som oftest og helst den alt for gennemhæderlige og naive fru Boesen! Historien med fru Boesen, der brændte gamle breve i kakkellovnen, havde frk. Hvidberg megen glæde af – bare et enkelt ord, tværs over alleen, der kunne henføres til den episode, var nok til, at stakkels fru Boesen blev blussende rød!

Frk. Hvidberg havde et eller andet galt med maven, og måtte ofte sluge slangen, for at få suget maven tom. Men det var svært for hende, at ordne det alene. Så havde hun en lille sølvklokke – når hun ringede med den (og den var fantastisk gennemtrængende), var det for at tilkalde hjælp. Det var som regel en af mine jyske piger, for deres værelser stødte lige op til frk. Hvidbergs. Dengang kunne man endnu, teoretisk set, gå gennem hele kavalerboligen på 1. sal, hvis der altså ikke var låset. Derfor var det nemt for pigerne at smutte ind til frk. Hv. og de elskede at komme ind til hende, hun lærte dem nye sange.

Jeg har nu frk. Hvidberg lumsk mistænkt for, at hun ”tog slangen”, når hun kedede sig.

Hun havde også noget med at hun tabte sin vaskeklud ud af vinduet, når børnene legede i haven. Så lød sølvklokken, og en lille kurv blev hejst ned; børnene styrtede derhen for der var chokolade i kurven, og de skulle så lægge kluden i. Men sommetider blev de bedt op – og så stormede de op til hende, og var altid meget oplivede når de kom tilbage.

Hr. og frk. Barfod (de var en levende kopi af ”american gothic”) afløste frk. Hvidberg. Deres far havde været præst i Hørsholm, men tog sin afsked, da præsteløftet var imod hans overbevisning! De var fattige, stille, beskedne, gode mennesker

Efter Barfods var det så, at hele øverste etage til venstre blev lavet til kustodeembedsbolig.

Et postbud har Jerichaus lejlighed

Spøgeri!

En norsk ung dame, som var gæst hos fru Boesen (omkring 1920). Hun boede i et gæsteværelse mod haven. Hun fortalte, at hun i aftenskumringen havde set to officerer i gammeldags uniformer spadsere frem og tilbage, ivrigt talende. Efter hendes nøjagtige beskrivelse af uniformerne, mente man, at det var Struense og Brandt, som jo har boet i Kavalerboligen.

En pige, der tjente hos Jessie Hansen, påstod, at der stod en herre bag hende, da hun redte sit hår. Han så meget ”gammeldags” ud. Pigen rejste!

Da vi flyttede ind i Kavalerboligen, og havde soveværelse ud mod Alleen, hændte det engang, at jeg vågnede ved at høre en vogndør smække udenfor ved indgangen til slotshaven, Jeg tænkte, det nok var Hartvig Frisch, der kom sent hjem og ikke ville køre helt hen til døren (han boede i den gamle skole hvor bl.a. Dinesendrene Thomas og Anders har gået – nu har Rosetzky den). At han kom i drosche og ikke i bil var ganske almindelig i 1927. det var nemlig tydeligt, at det var en trædør der smækkede mod en trækarm, der er meget forskel på lyden. Og der var heste for.

Denne oplevelse gentog sig nogle gange. En dag, da jeg sad hos Lisbeth Jerichau, og vi talte om spøgeriet på Folehavegård, sagde hun: ”Ja, de har da hørt vores karosse”. Først noget efter, da hun beskrev det nøjere, gik det op for mig, at det aldeles ikke var Hartvig Frisch, der kom sent hjem – men en af de galante kavalere.

Efter den tid hørte jeg stadig en sjælden gang karossen. Den vækkede mig, idet vogndøren blev smækket i og hestene begyndte at gå. Jeg foer ofte op, men nu kan ikke se, lige når man vågner.
Jeg så aldrig karossen.

Frk. Jerichau vidste en masse om spøgelser her på Folehavegård. Men hendes beretninger var så forvirrede og snørklede. Tillige løb hun ustandselig ind i sidespor, så man måske havnede i en rejsebeskrivelse fra Rom.

Et lille udsøgt selskab!

Min mands elskede lærer på Sorø Henrik Gad var søn af pastor Gad her i Hørsholm og ca 75 år.

Min bedste venindes mor Sofie var datter af regimentslægen Brorson her i Hørsholm og ca 77.

Frk. Elisabeth Lytzen var jo datter af general Lytzen og var 77 år.

Vi kunne regne ud, at de var lige gamle og altså måtte have været børn her samtidig.

Vi inviterede dem til middag, uden at sige, hvem de skulle sammen med.

De kom – ingen præsentation – De så på hinanden – pludselige sagde Sofie Brorson: ”Jamen det jo sorte Henrik!”. ”Ja, og du er jo lille Sofie”. Så vendte han sig mod frk. Lytzen, bukkede elegant og sagde ”Og De er den skønne, uopnåelige Elisabeth”.

Og så gik snakken (havde man da bare haft bånd på).

Karen Gram
1977

Elisabeth Lytzen ødt 1851 død 1934

Datter af (senere) general Frederik Emanuel Lytzen (jeg kan ikke finde hans årstal men han må være død før 1868)

Hørsholm var fra 1784 garnisonsby for husarerne. 1848 kom dragonerne (som Lytzen altså må have været chef for) og 1868 blev dragonerne forflyttet til Næstved og Hørsholm ophørte at være garnisonsby. Dog fra 1915 til 1920 lå militæret igen i Hørsholm (mon ikke det var sikringsstyrken)

Navnet Lytzen staves oprindeligt med ”ü” men efter krigen fordanskede de det. Det eneste jeg har kunnet finde om Lytzen i Hørsholm museum er temmelig negativt. ”Lützen, kammerherre, oberst; det fortælles om ham, at han blev udnævnt til kammerherre, da han lå på dødslejet. De boede i kavalerboligen, men var meget stolte, kunne f. eks ikke spille bridge med frk. Hartung, da de var inviteret til fru læge Kjeldsen.”

For det første tror jeg, det var general og ikke kammerherre, han blev udnævnt til, for han var general (note: nej igen Harry Petersen, men F.E. Lytzen har åbenbart selv

smykket sig med generaltitlen! Derfor) fru Kjeldsen hun spillede elendig bridge og frk. Lytzen var en meget fin bridgespiller.

Roepstorff: Forstlig stat side 16-165

Vedrørende

Andreas Gottlieb Schäeffer

Født ca 1792 død 8/2 1865

Fra december 1816 til august 1817 konstitueret skovrider på Odsherred distrikt. Plantageinspektør ved Hørsholm Planteskole og slotshave ved Folehave og Rungsted skovindhegning samt Deputatvangen på det hørsholmske distrikt, samt slotsgartner 1822-51.

Ved omrodningen i 1851 udnævnt til skovrider for det såkaldte 1ste Hørsholmske distrikt. Forestod tillige planteskolen samme sted.

I en række af år kirkeværge og medlem af forligskommissionen.

De store planteskoler, han bestyrede, havde i sin tid en ikke ringe betydning, og lagde overvejende beslag på hans interesse

Forstråd – R- ugift

Søn af: Martin Gottlieb Schäffer.

Plantageinspektør. Holtzførster ved det (et ulæseligt ord) Skovkompleks og derhen hørende planteskoler indtil 1822

Født 22/12 1746 død 25/7 1830

Hustru f Olsen f 1748 d 1813

Andreas Gottlieb Schäffer ligger begravet i det nordvestlige hjørne i Hørsholm Planteskole ca 100 m syd for Linstows grav

Til
Skovdirektøren

Tak for lån. Jeg har genlæst fru Grams beretning og medfølgende brev med tillæg. Når fru G. nu oplyser, at Lytzen hed Frederik Emanuel, så er det den L., som jeg tidligere har gjort notat om fra V. Richter: Den dsk. Landmilitæretat, 1897-97; 1833 Sek. Løjtn. i Husarerne, gennem div. Forfremmelser til sin afsked 31/8 1863, hvorefter han får titel af: karakteriseret Oberstløjtnant (ikke General), og han bliver kammerherre, dør i Svendborg 4/2 1873, 62 år gl., altså født ca 1811. Kirkebogen fra Hørsholm skal ev. Findes i Landsarkivet, ikke Rigsarkivet. Jeg har gjort enkelte små rettelser til teksten, men har derudover intet at bemærke end, at det er ganske morsomt at læse.

H.P